Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 24ης Σεπτεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας – Νομολογιακό προηγούμενο – Διαιτητικό δικαστήριο – Προδήλως απαράδεκτο και πρόδηλη αναρμοδιότητα του Δικαστηρίου – Άρθρο 53, παράγραφος 2, και άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου»

Στην υπόθεση C-185/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικό δικαστήριο της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj, Ρουμανία) με απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Φεβρουαρίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

**KE**

κατά

**LF**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Toader, πρόεδρο τμήματος, A. Rosas και M. Safjan (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

**Διάταξη**

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ και των άρθρων 20 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των KE και LF, δύο δικηγόρων οι οποίοι ασκούν το επάγγελμά τους στη Ρουμανία, με αντικείμενο τη νομιμότητα σχολίων τα οποία ο LF διατύπωσε στη σελίδα του στο Facebook σχετικά με άρθρο που δημοσίευσε ο KE.

## Το ρουμανικό δίκαιο

3 Το άρθρο 30, παράγραφος 6, του ρουμανικού Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«Η ελευθερία της έκφρασης δεν μπορεί να θίγει την αξιοπρέπεια, την τιμή, την ιδιωτική ζωή του προσώπου ούτε το δικαίωμα επί της ιδίας εικόνας.»

4 Το άρθρο 58 του αστικού κώδικα, επιγραφόμενο «Δικαιώματα σχετικά με την προσωπικότητα», ορίζει τα εξής:

«(1) Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή, στην υγεία, στη σωματική και διανοητική ακεραιότητα, στην αξιοπρέπεια, στην ιδία εικόνα, στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, καθώς και τα λοιπά δικαιώματα της φύσεως αυτής που αναγνωρίζει ο νόμος.

(2) Τα δικαιώματα αυτά δεν μεταβιβάζονται.»

5 Το άρθρο 72 του αστικού κώδικα, επιγραφόμενο «Δικαίωμα στην αξιοπρέπεια», προβλέπει τα εξής:

«(1) Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα σεβασμού της αξιοπρέπειάς του.

(2) Απαγορεύεται οποιαδήποτε προσβολή της τιμής και της υπόληψης ενός προσώπου χωρίς τη συγκατάθεσή του ή κατά παράβαση των προβλεπόμενων στο άρθρο 75 ορίων.»

6 Κατά το άρθρο 252 του αστικού κώδικα, με τίτλο «Προστασία του ανθρώπου»:

«Κάθε φυσικό πρόσωπο έχει δικαίωμα προστασίας των εγγενών αξιών του ανθρώπου, όπως είναι η ζωή, η υγεία, η σωματική και διανοητική ακεραιότητα, η αξιοπρέπεια, η ιδιωτική ζωή, η ελευθερία της συνείδησης και της επιστημονικής, καλλιτεχνικής, λογοτεχνικής ή τεχνικής δημιουργίας.»

7 Το άρθρο 253 του αστικού κώδικα, με τίτλο «Μέσα άμυνας», ορίζει τα εξής:

«(1) Το φυσικό πρόσωπο του οποίου τα μη περιουσιακά δικαιώματα προσβλήθηκαν ή απειλήθηκαν μπορεί ανά πάσα στιγμή να ζητήσει δικαστικώς:

a) την απαγόρευση της τέλεσης των παράνομων πράξεων, αν αυτή επίκειται,

b) την παύση της παράβασης και την απαγόρευσή της στο μέλλον, αν αυτή συνεχίζεται,

c) τη διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα των πράξεων που τελέστηκαν, αν εξακολουθούν να υφίστανται οι δυσμενείς συνέπειες τις οποίες προκάλεσαν.

(2) Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της παραγράφου 1, σε περίπτωση προσβολής μη περιουσιακών δικαιωμάτων λόγω της ασκήσεως του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης, το δικαστήριο μπορεί να λάβει μόνον τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1, στοιχεία b και c, μέτρα.

(3) Εξάλλου, όποιος υπέστη προσβολή τέτοιου είδους δικαιωμάτων μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο να υποχρεώσει τον αυτουργό της προσβολής να συμμορφωθεί προς οποιοδήποτε μέτρο το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποκατάσταση του προσβληθέντος δικαιώματος, όπως:

a) η υποχρέωση του αυτουργού της προσβολής να δημοσιεύσει την καταδικαστική απόφαση με δικά του έξοδα·

b) κάθε άλλο μέτρο που απαιτείται για να τεθεί τέρμα στην παράνομη πράξη ή για να αποκατασταθεί η προκληθείσα ζημία.

(4) Ομοίως, όποιος υπέστη την προσβολή μπορεί να ζητήσει αποζημίωση ή, ανάλογα με την περίπτωση, χρηματική αποκατάσταση για τη ζημία, έστω και μη περιουσιακή, που υπέστη αν η ζημία αυτή καταλογίζεται στον αυτουργό του ζημιογόνου γεγονότος. Στις περιπτώσεις αυτές, το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής υπόκειται σε παραγραφή.»

8 Κατά το άρθρο 6 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, με τίτλο «Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, εντός προθεσμίας κατά το δυνατόν ταχείας και προβλέψιμης»:

«(1) Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, εντός προθεσμίας κατά το δυνατόν ταχείας και προβλέψιμης, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει συσταθεί νομίμως. Προς τούτο, το δικαστήριο οφείλει να λάβει όλα τα επιτρεπόμενα από τον νόμο μέτρα και να διασφαλίσει την ταχεία διεξαγωγή της δίκης.

(2) Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται mutatis mutandis στη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης.»

## Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

9 Οι ΚΕ και LF είναι δικηγόροι, μέλη του δικηγορικού συλλόγου του Cluj (Ρουμανία). Ο ΚΕ αναφέρει ότι, στις 22 Φεβρουαρίου 2018, η *Jurnalul Baroului Cluj* (εφημερίδα του δικηγορικού συλλόγου του Cluj), η οποία είναι η εφημερίδα της επαγγελματικής ενώσεως των δικηγόρων του εν λόγω δικηγορικού συλλόγου, δημοσίευσε άρθρο που συνέταξε ο ίδιος, με τίτλο «Exercitarea dreptului la apărare prin declarații conținând afirmații necorespunzătoare adevărului în fața organelor judiciare» (Άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας ενώπιον των δικαστικών αρχών μέσω δηλώσεων που περιέχουν αναληθείς ισχυρισμούς).

10 Ο ΚΕ επισημαίνει ότι, καίτοι ο LF, που είναι ο αρχισυντάκτης της εφημερίδας αυτής, αρχικά δεν είχε καμία αντίρρηση για τη δημοσίευση του επιστημονικού αυτού άρθρου, μετά τη δημοσίευσή του διατύπωσε ορισμένες, αδικαιολόγητες κατά τον ΚΕ, κριτικές, με αποκορύφωμα τη δημοσίευση ανάρτησης στη σελίδα του στο Facebook, της οποίας το περιεχόμενο δεν παρατίθεται στην απόφαση περί παραπομπής.

11 Κατά τον ΚΕ, οι δηλώσεις αυτές ουδόλως εμπίπτουν στην κατηγορία των κριτικών που καλύπτονται από το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης.

12 Στις 28 Ιανουαρίου 2019, ο ΚΕ προσέφυγε κατά του LF ενώπιον του Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικού δικαστηρίου της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj, Ρουμανία). Ο ΚΕ ζητεί από το εν λόγω διαιτητικό δικαστήριο:

– να διαπιστώσει τον παράνομο χαρακτήρα της δημοσιεύσεως στην οποία ο LF προέβη, στις 7 Ιανουαρίου 2019, στη σελίδα του στο Facebook, και

– να υποχρεώσει τον LF, σύμφωνα με το άρθρο 253, παράγραφος 3, στοιχεία a και b, του αστικού κώδικα, να δημοσιεύσει τη διαιτητική απόφαση στη σελίδα του στο Facebook και να διατηρήσει τη δημοσίευση αυτή για περίοδο τουλάχιστον ίση με εκείνη κατά την οποία η παράνομη δημοσίευση ήταν αναρτημένη στη σελίδα αυτή.

13 Ο LF ζητεί από το Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικό δικαστήριο της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj) να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

14 Το εν λόγω διαιτητικό δικαστήριο εξηγεί ότι βρίσκεται ενώπιον, αφενός, της υποχρέωση των ρουμανικών δικαστηρίων να απαντούν σε όλα τα αιτήματα και σε όλα τα μέσα άμυνας των διαδίκων και, επομένως, σε αίτημα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος προς το Δικαστήριο και, αφετέρου, της προβληματικής του δεσμευτικού χαρακτήρα του δικαστικού προηγούμενου, στο μέτρο που το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι δεν μπορεί να υιοθετεί λύση που αποκλίνει από το κρίσιμο δικαστικό προηγούμενο εφόσον δεν τεκμηριώνει ότι η λύση στην οποία καταλήγει συνεπάγεται αυστηρότερη συμμόρφωση προς το γράμμα της επίμαχης νομοθεσίας.

15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικό δικαστήριο της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν οι διατάξεις της Συνθήκης [ΕΕ], και ιδίως το άρθρο 6, παράγραφος 1, δυνάμει των οποίων η [Ευρωπαϊκή] Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που κατοχυρώνονται στον Χάρτη […], ο οποίος έχει την ίδια τυπική ισχύ με τις Συνθήκες, καθώς και οι διατάξεις του Χάρτη, ιδίως δε το άρθρο 20, κατά το οποίο όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου, και το άρθρο 47, κατά το οποίο κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, την έννοια ότι ρουμανικό δικαστήριο υποχρεούται:

– να απαντήσει σε όλα τα αιτήματα και σε όλα τα μέσα άμυνας των διαδίκων, εξετάζοντάς τα επί της ουσίας, δεδομένου ότι οι διάδικοι δικαιούνται να λάβουν συγκεκριμένη και σαφή απάντηση όσον αφορά τα κρίσιμα για την επίλυση της επίμαχης υπόθεσης μέσα, και

– να τηρεί τον δεσμευτικό χαρακτήρα δικαστικού προηγούμενου, όταν αυτό έγκειται σε αμετάκλητη απόφαση του ίδιου ή άλλου ρουμανικού δικαστηρίου, σε υπόθεση στην οποία το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι είναι λυσιτελής η επίκληση του προηγούμενου αυτού και διαπιστώνει τη "νομική ομοιότητα" των υποθέσεων, ο δε δεσμευτικός αυτός χαρακτήρας συνεπάγεται ότι το δικαστήριο, το οποίο διαπιστώνει τέτοια "νομική ομοιότητα", μπορεί να υιοθετήσει διαφορετική λύση μόνον αν αιτιολογεί την αποκλίνουσα προσέγγισή του με μια αυστηρότερη συμμόρφωση προς το γράμμα του νόμου;»

**Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου**

16 Κατά το άρθρο 53, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο, όταν είναι προδήλως αναρμόδιο να επιληφθεί της υπόθεσης ή όταν μια αίτηση ή μια προσφυγή είναι προδήλως απαράδεκτη, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία.

17 Η διάταξη αυτή πρέπει να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση.

18 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι προδήλως απαράδεκτη δυνάμει του άρθρου 94, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, διότι βάσει των παρατιθέμενων στην αίτηση αυτή στοιχείων δεν καθίσταται δυνατό να κριθεί το παραδεκτό της υπό το πρίσμα της προϋπόθεσης κατά την οποία η αίτηση πρέπει να προέρχεται από «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ. Πράγματι, το Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικό δικαστήριο της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj) δεν παραθέτει κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι διαθέτει την ιδιότητα αυτή.

19 Στο μέτρο που δεν προκύπτει ότι η εθνική νομοθεσία επιβάλλει την προσφυγή στο δικαστήριο αυτό ως το μόνο μέσο για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης και αποκλείει τη δυνατότητα των διαδίκων να απευθυνθούν στα τακτικά δικαστήρια, το εν λόγω διαιτητικό δικαστήριο όφειλε να αποδείξει τους λόγους για τους οποίους η προσφυγή σε αυτό ήταν εν προκειμένω υποχρεωτική. Εξάλλου, στην απόφαση περί παραπομπής δεν γίνεται καμία αναφορά στις διέπουσες τη θεσμοθετημένη διαιτησία διατάξεις του κώδικα πολιτικής δικονομίας. Κατά συνέπεια, πρέπει να θεωρηθεί ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι προδήλως απαράδεκτη.

20 Όσον αφορά, εξάλλου, την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να ερμηνεύσει ορισμένες διατάξεις του Χάρτη, πρέπει να προστεθεί ότι η απόφαση περί παραπομπής, ακόμη και αν υποτεθεί ότι είναι παραδεκτή, δεν περιέχει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο βάσει του οποίου να μπορεί να θεωρηθεί ότι το αντικείμενο της διαδικασίας της κύριας δίκης αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή κανόνα της Ένωσης πλην αυτών που περιλαμβάνονται στον Χάρτη.

21 Πράγματι, το προδικαστικό ερώτημα εντάσσεται στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ δύο ιδιωτών με αντικείμενο αίτημα να διαπιστωθεί ο παράνομος χαρακτήρας δημοσιεύσεως σε σελίδα στο Facebook. Στο πλαίσιο αυτό, το Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικό δικαστήριο της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj) επιθυμεί να εφαρμόσει το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ και τα άρθρα 20 και 47 του Χάρτη προκειμένου να εκτιμήσει ορισμένες διαδικαστικής φύσεως υποχρεώσεις.

22 Ωστόσο, κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης μπορούν να εφαρμόζονται σε όλες τις καταστάσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και όχι πέραν των καταστάσεων αυτών (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 19, και διάταξη της 11ης Ιανουαρίου 2017, Boudjellal, C-508/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:6 σκέψη 17).

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται, βάσει του άρθρου 53, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικό δικαστήριο της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj), με απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2019, είναι προδήλως απαράδεκτη και ότι, εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο είναι προδήλως αναρμόδιο να επιληφθεί της αιτήσεως αυτής.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

24 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) διατάσσει:

**Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως την οποία υπέβαλε το Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (διαιτητικό δικαστήριο της ένωσης διαιτησίας του δικηγορικού συλλόγου του Cluj, Ρουμανία), με απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2019, είναι προδήλως απαράδεκτη και, εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι προδήλως αναρμόδιο να επιληφθεί της αιτήσεως αυτής.**

(υπογραφές)